

HỒ SƠ TÁC PHẨM DỰ THI
LIÊN HOAN PHÁT THANH TOÀN QUỐC LẦN THỨ XVI – NĂM 2024

1. Tác phẩm:

- Tên tác phẩm : Tiếng vọng ngàn đời
- Thể loại : Chương trình phát thanh tiếng dân tộc
- Thời lượng : 30 phút
- Phát sóng : 20/4/2024

2. Tác giả:

- Tên tác giả : Lê Biệt - Kpă Y Chứ - Trần Quý - Nguyễn Ninh
- Đơn vị : Đài Phát thanh và Truyền hình Phú Yên
- Địa chỉ đơn vị : 81 Lê Trung Kiên, TP. Tuy Hoà, tỉnh Phú Yên
- Điện thoại : 0904.410.323
- Email : lebietpy@gmail.com

3. Nhóm cùng thực hiện tác phẩm:

- Người thể hiện : Kpă Y Chứ - H Huệ Niê
- Kỹ thuật : Minh Tứ - Quý Viễn
- Biên tập : Phan Xuân Luật

4. Thông tin trên bằng khen:

- Tác phẩm: Tiếng vọng ngàn đời
- Tác giả: Lê Biệt - Kpă Y Chứ - Trần Quý - Nguyễn Ninh

XÁC NHẬN THỦ TRƯỞNG ĐƠN VỊ

Phan Xuân Luật

KỊCH BẢN

Liên hoan phát thanh toàn quốc lần thứ XVI - 2024

CHƯƠNG TRÌNH PHÁT THANH TIẾNG Ê ĐÊ

Chủ đề: **TIẾNG VỌNG NGÀN ĐỜI**

1. Thực hiện chương trình:

Chỉ đạo chương trình : Phan Xuân Luật - Giám Đốc

Chịu trách nhiệm nội dung : Phạm Văn Trí - P. Giám đốc

Kịch bản : Lê Biết

Biên dịch : Kpă Y Chứ

Dàn dựng : Lê Biết - Kpă Y Chứ

Tiếng động : Trần Quý - Nguyễn Ninh

Thể hiện chương trình : Kpă Y Chứ - H Huệ Niê

Kỹ thuật : Minh Tứ - Quý Viễn

Thời lượng chương trình : 30 phút

Thực hiện: : Tháng 12/2023 - Tháng 4/2024

Phát sóng : 9giờ đến 9giờ30phút 20/4/2024

NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH

(Nhạc hiệu chương trình phát thanh tiếng Ê Đê)

Kpă Y Chứ : Mời bà con và các bạn nghe chương trình phát thanh tiếng Ê Đê của Đài Phát thanh và Truyền hình Phú Yên. Chương trình được phát trên sóng FM tần số 96Mhz vào thứ 3 và thứ 6 hằng tuần.

(Âm nhạc bài hát dân ca Mí Klin thể hiện hát nổi lên và chìm dần)

H Huệ Niê: Một bài hát rất hay và xúc động. Giọng hát này đã hát trên rất nhiều sân khấu lớn nhỏ, trong các liên hoan văn hóa các dân tộc từ Bình Định đến Phú Yên, từ miền núi Sông Hinh đến Sơn Hòa. Đó là giọng ca của Mí Klin mà mọi người biết đến chị với cái tên rất dễ thương, chị Ly Hương. Anh Y Chứ này, nghe giọng chị sau gần 2 năm chị về với núi, anh nhớ nhất kỷ niệm gì?

Kpă Y Chứ : *(Giọng trầm buồn xúc động):* Mình nhớ những ngày cùng Mí Klin song ca những bài hát mà vợ chồng thích. Hồi mới về đài, vợ chồng được cử đi tham gia các hoạt động giao lưu văn hóa văn nghệ với các đài PT&TH trong khu vực miền Trung Tây Nguyên và Liên hoan tiếng hát người làm báo và được giải cao nữa, rất là vui. Dù bây giờ Mí Klin đã về với Yang, về với ông bà tổ tiên, nhưng giọng hát của Mí Klin vẫn còn vang trên sóng phát thanh của Đài PT&TH Phú Yên.

H Huệ Niê: Vâng em nghĩ là dù Mí Klin đã đi xa, nhưng chị vẫn sống mãi trong trái tim gia đình và bạn bè. Anh Y Chứ có thể hát cho H Huệ và bà con cùng nghe một đoạn mà anh thích nhất để chúng ta cùng tưởng nhớ đến chị.

(Anh Y Chứ đàn kết hợp hát trích đoạn 1 bài hát anh thích)

H Huệ Niê: *Vâng dù là dân tộc nào, kinh hay Ê đê, Ba na hay Chăm... thì những bài hát dân ca luôn nằm trong trái tim mọi người, nuôi dưỡng tâm hồn con người ta và nó như dòng suối mát lành chảy qua nhiều đời người. Và mỗi dịp liên hoan văn hóa các dân tộc thì những làn điệu ấy lại vang lên trên các sân khấu. Nó vẫn đều đặn cất lên từ những nếp nhà sàn, trên nương rẫy... Ở huyện miền núi Sông Hinh, tỉnh Phú Yên, khi những người già biết hát dân ca ngày càng khuất núi thì lại có nhiều bạn trẻ kế thừa những giai điệu ấy để nó vang mãi trong từng buôn làng.*

Kpă Y Chứ: **Độc bài Khi người trẻ gìn giữ những làn điệu dân ca**

#Sông Hinh vùng đất của 23 dân tộc anh em cùng sinh sống, trong đó cộng đồng các dân tộc thiểu số chiếm đa số, gồm các dân tộc Ê đê, Chăm, Ba Na, Tày, Nùng, Dao, H Mông...phân bố trên địa bàn rộng. Đây là nơi lưu giữ những giá trị văn hoá truyền thống độc đáo. Và mỗi lần ngày hội văn hoá các dân tộc được tổ chức là dịp để những nét văn hoá truyền thống ấy được phô diễn, phát huy. Những người trẻ cũng ý

thức hơn về việc trách nhiệm của mình trong việc gìn giữ, kế thừa và phát huy vốn truyền thống quý báu của dân tộc mình.

Băng 1: Trích đoạn bài hát ru em của Hồ Hoàng và lồng nội dung)

Chúng tôi có mặt trong một đêm trình diễn chương trình nghệ thuật truyền thống các dân tộc huyện Sông Hinh, sau một tiết mục hát múa mở đầu chương trình, nhiều người khá bất ngờ khi từ sân khấu, một giọng hát ru truyền cảm được cất lên từ một cô gái rất trẻ đến từ xã đặc biệt khó khăn Sông Hinh của huyện Sông Hinh. Đây là bài dân ca Ba Na có tên là ru em. Giọng hát ru em của một cô gái trẻ 20 tuổi, chưa lập gia đình như đưa ta đến một buôn làng xa xôi mà ở đó có những nếp nhà sàn nép mình bên những sườn núi và bài hát ru ấy nhu những ngọn gió mát lành đang ru giấc cho những đứa trẻ ngủ ngon để mẹ còn lên rẫy. Em Ksor Hồ Hoàng, xã Sông Hinh, huyện Sông Hinh, tỉnh Phú Yên bày tỏ:

Băng 1(dịch): Đó là bản sắc nền văn hóa dân tộc Ba Na của em, có ý nghĩa rất quan trọng trong đời sống hằng ngày của gia đình. Chúng ta nên giữ truyền thống của dân tộc mình.

Không chỉ Hồ Hoàng, ngày càng nhiều bạn trẻ thuộc các dân tộc khác nhau tham gia các ngày hội văn hóa và biểu diễn những bài hát, làn điệu dân ca của dân tộc mình như một cách biết ơn những người đi trước đã truyền dạy và họ đang làm công việc nối tiếp mạch nguồn dân ca trong từng bản lèng. Mang Trinh, cô bé dân tộc Chăm đến từ xã Xuân Lãnh, huyện Đồng Xuân, năm nay em mới 15 tuổi nhưng đã thuộc rất nhiều bài hát dân ca, em còn biết làm trang phục truyền thống, cách mặc trang phục,... Với em, truyền thống văn hóa của dân là rất quý giá, phải biết gìn giữ, trân trọng. Mang Trinh, xã Xuân Lãnh, huyện Đồng Xuân, tỉnh Phú Yên tự hào nói:

Băng 2(dịch): Mình là người dân tộc và phải có nếp sống văn hóa riêng của mình và cái đó mình phải tôn sùng nó hơn điều gì hết.

Trước nhịp sống hiện đại, nhiều người lo lắng các giá trị truyền thống bị mất đi, nhưng đáng mừng có không ít người trẻ ý thức được văn hoá là cái gốc của mỗi dân tộc và họ mong muốn được học tập, được truyền dạy một cách bài bản để hiểu đúng, hiểu sâu và thực hành đúng, từ đó gìn giữ lại hồn cốt những giá trị văn hoá truyền thống dân tộc mình và nối tiếp mạch nguồn văn hóa truyền thống cho hôm nay và mai sau.

(Băng 4: Trích đoạn bài hát ru của Hồ Hoàng bằng tiếng dân tộc)

H Huệ Niê: *Cùng với việc gìn giữ lưu truyền những làn điệu dân ca từ những người trẻ, trong các buôn làng dân tộc Ê Đê ở huyện miền núi Sông Hinh, tỉnh Phú Yên, có những nghệ nhân dành cả đời mình để làm ra các loại nhạc cụ truyền thống của dân tộc, như một cách để gìn giữ hồn cốt của dân tộc mình, góp phần làm nên bản sắc văn hoá và phục vụ đời sống tinh thần của cộng đồng. Mời bà con cùng về các buôn làng Sông Hinh cùng chúng tôi.*

2. Kpă Y Chứ:

(Tiếng hát Then bài quê hương ngày mới nổi lên và lòng trên nội dung)

Những ngày đầu xuân này, đến các buôn làng của các xã Ea Ly, Ea Bar, huyện Sông Hinh, vào mỗi tối, khi thì ở nhà các nghệ nhân này, lúc ở nhà nghệ nhân khác và có hôm thì tại nhà văn hoá thôn, những thanh âm của đàn tính do các câu lạc bộ Then - Đàn Tính biểu diễn lại vang lên. Những bài then được viết lời mới như đất nước vào Xuân, quê hương ngày mới.

(Tiếng động nền âm nhạc các nghệ nhân do ông Sao hướng dẫn hát)

Tại xã Ea Ly, hầu như thôn nào cũng có câu lạc bộ hát Then - Đàn Tính. Đây là nhạc cụ truyền thống của dân tộc Tày, Nùng, được sử dụng trong các lễ hội truyền thống của dân tộc Tày, Nùng. Người có công rất lớn trong việc gìn giữ những điệu then, sáng tác lời mới cho các làn điệu và làm đàn tính phục vụ hoạt động các câu lạc bộ là nghệ nhân Nguyễn Đình Sao. Với ông, nghệ thuật Hát Then - Đàn Tính như thấm vào huyết quản. Truyền thống gia đình và quê hương đã hun đúc nên tâm hồn nghệ sỹ trong ông từ khi ông còn nhỏ. Do vậy, dù có rời xa quê hương bản quán để đến nơi mới sinh cơ lập nghiệp gần 30 năm nay, ông vẫn mang theo bộ môn nghệ thuật này để truyền dạy, để phổ biến trong bà con như một cách để trả nợ quê hương và góp phần làm phong phú thêm đời sống tinh thần của bà con trên quê hương mới. Nghệ nhân Nguyễn Đình Sao cho biết:

Bằng(dịch): *"Lúc đó tình hình nó còn khó khăn lắm, trang phục thiếu, đạo cụ thiếu, tất tần tật đều thiếu, kể cả tài liệu phục vụ cho hát cũng rất là thiếu. Cho nên bắt đầu từ đó tôi mới mày mò sưu tầm. Đàn cũng không có tôi tự nghĩ là tôi làm. Tất tần tật những thứ gì có thể phục vụ cho câu lạc bộ được thì sắm. Câu lạc bộ hình thành lớn lên phát triển tôi chỉ nhằm mục đích bảo tồn bản sắc văn hoá dân tộc của mình.*

Ở xã Ea Bar, nhiều người biết đến Mí Lát là một cán bộ hội phụ nữ tiêu biểu của Buôn Chung. Bà cũng là điển hình trong rất nhiều phong trào phụ nữ địa phương. Khi không còn công tác hội, bà về với nếp nhà sàn của mình và bắt đầu công việc làm nhạc

cụ truyền thống Đinh Tút và tập hợp các phụ nữ trong buôn để cùng thổi, cùng tập, từ một vài người, đến 5,7 người và hiện nay nhóm của bà đã được huyện Sông Hinh chính thức thành lập Câu Lạc bộ nhạc cụ truyền thống Buôn Chung, xã Ea Bar với gần 30 thành viên cả thổi Đinh Tút, hát và múa. Khi trong buôn hoặc các buôn làng Ê Đê khác có việc cần nhờ đến là câu lạc bộ nhạc cụ truyền thống Đinh Tút của Mí Lát lại có mặt để biểu diễn phục vụ.

(Lồng tiếng Đinh Tút kết hợp hát dân ca của CLB đình tút Mí Lát)

Đình tút là loại nhạc cụ không thể thiếu trong đời sống sinh hoạt hằng ngày, trong lao động sản xuất, trong các lễ truyền thống của dân tộc Ê Đê như đám ma, lễ bỏ mả... Ngoài ra, trong các dịp lễ hội của cộng đồng như: lễ lập làng, lễ mừng nhà mới, mừng cưới hỏi, ngày hội đoàn kết buôn làng nó luôn có mặt. Tiếng sáo đình tút thổi lên, âm thanh của nó cứ bay bổng, hòa cùng tiếng cồng, tiếng chiêng tạo nên một không gian văn hóa huyền ảo giữa núi rừng đại ngàn, thôi thúc mọi người gác mọi lo toan để tìm đến. Theo Mí Lát, đó là truyền thống của dân tộc, không thể bỏ được. Mí Lát, Buôn Chung, xã Ea Bar, huyện Sông Hinh, tỉnh Phú Yên nói:

Băng 2(dịch): Bây giờ phải giữ lại cái truyền thống, để giữ gìn bản sắc văn hoá của đồng bào mình, bây giờ tạo niềm vui để cho buôn làng đoàn kết.

(Nổi tiếng Tù Và, tiếng Sáo đất của nghệ nhân Y Thu)

Là thế hệ nghệ nhân trẻ, nhưng Ksor Y Thu, xã Ea Trol, huyện Sông Hinh lại có niềm đam mê đặc biệt với các nhạc cụ truyền thống của dân tộc Ê Đê. Hiện anh có thể làm và sử dụng được nhiều loại nhạc cụ như Tù Và, Đinh Tút, Cồng Chiêng, Sáo Đất, Chinh Cốc.... Anh cũng là số ít người trẻ dân tộc ÊĐê còn biết làm Sáo Đất và thổi trong các dịp lễ hội của dân tộc ÊĐê. Ksor Y Thu nói:

Băng 3(dịch): Sáo đất đây hồi xưa trong làng có nhiều nghệ nhân biết làm nhưng giờ mấy nghệ nhân đó mất hết rồi. Tôi thì vừa nghiên cứu ra nhạc cụ đây. sau khi có các hội thi vừa rồi thì già làng ở buôn Krong tặng một nhạc cụ sáo đất đây, tôi tập làm và hiện tại giờ nhạc cụ đây tôi làm âm thanh rất là tốt. Nó thổi được nhiều các tiếng chim của rừng. Hồi xưa thì sử dụng. Hiện tại giờ người ta sử dụng trong các lễ hội, hội thi các dân tộc với nhau.

Từ nỗ lực của các nghệ nhân, những nhạc cụ truyền thống của dân tộc ÊĐê đã được sáng tạo, gìn giữ và lan toả trong cộng đồng. Và từ những nhạc cụ truyền thống ấy, những thanh âm được cất lên, vang vọng trong các dịp lễ hội truyền thống của buôn

làng. Nói như suối nguồn chảy mãi trong dòng chảy văn hoá truyền thống của các dân tộc thiểu số Phú Yên./.

(Tiếng các loài chim thú do Y Thanh thổi nổi lên và lắng dần)

Kpă Y Chứ: Huệ nè, em có nghe tiếng gì không? *(tiếng chim thú lồng lờn dần)*

H Huệ Niê: Vâng em nghe rất rõ, tiếng các loài chim, loài thú và em nghe như có chim chào mào, chim khướu, có tiếng gà rừng, heo rừng nữa..., Ở khu rừng nào còn nhiều chim chóc và thú rừng vậy anh?

Kpă Y Chứ: Không đâu, đây là tiếng người, một nghệ nhân ở huyện miền núi Sơn Hòa, tỉnh Phú Yên đã mô phỏng lại tiếng các loài chim chóc, muôn thú trên rừng đó. Phần đầu, chúng ta nghe được những làn điệu dân ca do ông bà ta sáng tạo ra trong quá trình lao động, sản xuất, sinh sống và lưu truyền qua bao đời nay, thì nghệ nhân Y Thanh biết nói tiếng chim thú bằng chính tài năng thiên bẩm của mình. Bây giờ mời Huệ cùng bà con chúng ta về xã Krông Pa, huyện Sơn Hòa để gặp gỡ nghệ nhân Nay Y Thanh.

(Bảng 1: Nền tiếng động nghệ nhân Y Thanh đang mô phỏng tiếng chim, gà, dê)

H Huệ Niê: Những cánh rừng ở xã Krông Pa, huyện Sơn Hoà đã quá quen thuộc với nghệ nhân Nay Y Thanh từ hồi còn là thiếu niên. Từ nhỏ, ông đã có biệt tài thiên bẩm là có thể mô phỏng được tiếng của các loại chim và muôn thú trong rừng. Mỗi khi vào rừng, khi ông cất tiếng là y như rằng có thể thu hút được các loài chim tìm đến. Cuộc sống ông gắn bó với những cánh rừng là vì vậy. Có khi ông mô phỏng tiếng chim bằng những chiếc lá như lá sắn, lá tranh...Cũng có lúc ông chỉ dùng tay và tác động lên cổ để tạo ra các tiếng chim, thú. Nghệ nhân Nay Y Thanh cho biết:

Bảng 2(dịch): *Cả K-nhí, cả ống sáo đầy đủ hết. Đi rừng là con gà, con nai, con heo, đủ loại chim, bò rừng đầy đủ hết. Tôi đều kêu được hết.*

Một ngày, nhóm phóng viên chương trình phát thanh và truyền hình dân tộc đã có dịp được trải nghiệm trong rừng cùng Nay Y Thanh trong rừng và thực sự bất ngờ thú vị. Giữa khu rừng, lúc đàn bò của bà con đang chăm chú ăn trên bãi cỏ, bất ngờ Y Thanh phát ra tiếng gọi của đồng loại từ phía bìa rừng.

Bảng 3: *Y Thanh nói tiếng của bò mẹ gọi nghé con.*

Tất cả đàn bò dừng lại hướng về nơi Y Thanh gọi. Nghe tiếng bò mẹ từ Y Thanh, nghé con ngỡ là bò mẹ và lững thững tìm về chung đàn sau khi bị tách đàn khá xa.

Ông Y Tang là bạn từ nhỏ của Y Thanh cho biết, gia đình và bạn bè rất tự hào về Y Thanh. Với tài thiên bẩm của mình, từ thời trai trẻ, ông được mời tham gia rất nhiều các kỳ liên hoan văn hoá các dân tộc cấp huyện, cấp tỉnh đến khu vực và toàn quốc gia và không ít lần được vinh danh. Ông Y Tang nói về những ngày huy hoàng của hơn 20 năm trước:

Băng 4(dịch): *Từ hồi 1994, nó phát hiện, thổi tiếng chim nó cũng tới coi, rồi tới nghe, ai cũng nói hay, thằng Thanh hay lắm, muốn làm theo nó mà không có được. Nó đi thi miết à, năm nào nó cũng đi, mình mừng, về là mình đi coi.*

Rất nhiều giải thưởng tại các liên hoan văn hoá các dân tộc mà nghệ nhân Nay Y Thanh có được từ biệt tài thiên bẩm này. Điều ông mong muốn là làm thế nào để truyền dạy lại cho con cháu những thứ mà ông biết như làm nhạc cụ, chơi nhạc cụ, thổi kèn lá và dạy cho những người trẻ có năng khiếu biết cách mô phỏng tiếng các loại chim, thú...để tham gia các sự kiện văn hoá như ông từng tham gia. Nghệ nhân Nay Y Thanh nói:

Băng 5(tiếng ÊĐê): *Họ muốn tổ chức thi cử đối với tôi rất dễ thôi là như thế. Mai một cháu tôi học lớp 4-5 tôi tập cho huýt bằng tay, huýt sáo, Kni và thổi các loài chim thú giống như ông của nó. Và cháu của tôi trong tương lai nó sẽ biết nhiều hơn ông của nó. Hiện nay tôi hướng dẫn tập cho cháu từng bước từng bước...*

Năm ngoái, một tai nạn giao thông xảy ra với ông đã khiến sức khoẻ ông suy kiệt, không còn đủ hơi để thổi các loại kèn lá và một số tiếng kêu cần quãng hơi rộng, nhưng khi có người khơi gợi cảm xúc, chất nghệ sỹ trong ông sống dậy. Ông say sưa thổi tiếng chim muôn, say sưa hát những làn điệu của dân tộc mình như một cách trải lòng- tiếng lòng của một nghệ nhân có thiên tài đặc biệt - người biết nói tiếng của núi rừng.

(Băng 6: Y Thanh hát song ca với Y Chứ trong rừng)

Kpă Y Chứ: *Thưa bà con! Có một địa danh ở miền núi Phú Yên gắn liền với một loại hình di sản văn hóa phi vật thể quốc gia là Nghệ thuật trình diễn Trống đôi - Công ba - Chiêng năm đó là Xí Thoại, xã Xuân Lãnh, huyện Đồng Xuân. Gần 10 năm nay, làng Xí Thoại trở thành điểm hẹn văn hóa mà những nghệ nhân và du khách chờ đợi mỗi dịp đầu xuân.*

H Huệ Niê: Nghệ thuật trình diễn Trống đôi - Công ba- Chiêng năm huyện Đồng Xuân là di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia, được công nhận vào ngày 13/10/2015. Lễ hội được tổ chức nhằm bảo tồn và phát huy Di sản văn hóa các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Phú Yên và tôn vinh thành quả và sự nỗ lực, tâm huyết của các nghệ nhân

trong việc gìn giữ di sản văn hóa truyền thống của địa phương. Bởi vậy, lễ hội là niềm mong chờ của những nghệ nhân, là lúc để họ được trình diễn những cái hay, nét đẹp văn hóa truyền thống của dân tộc mình và giới thiệu đến mọi người. Nghệ nhân Nguyễn Ngọc Trường nói:

Băng 2: *(dịch): Bạn bè, tình thương ở xa, ở gần, ngày vui thể này chúc nhau mạnh giỏi, chân cứng đá mềm, đi đứng cho nó an toàn.*

Trống đôi - cồng ba - chiêng năm là bộ nhạc cụ có ý nghĩa đặc biệt trong đời sống văn hóa tinh thần, nhất là trong những sinh hoạt văn hóa và lễ hội của đồng bào dân tộc Ba Na và dân tộc Chăm của tỉnh Phú Yên. Tại ngày hội, các nghệ nhân đã tham gia trình diễn nghệ thuật diễn tấu Trống đôi - Cồng ba - Chiêng năm gắn với các nghi lễ truyền thống của đồng bào các dân tộc thiểu số như Lễ Cầu mưa, Lễ Cúng bến nước, Lễ Cầu mưa, Lễ Mừng lúa mới, Lễ cưới, Lễ Cúng tống quái ... gửi gắm những ước nguyện tốt đẹp của cộng đồng trong năm mới. Nghệ nhân Sâu Zun Linh, thôn Xí Thoại, xã Xuân Lãnh, huyện Đồng Xuân, cho biết:

Băng 3. *(đã dịch và lồng tiếng ÊĐê)*

Tổ chức Lễ cúng cầu mưa. *Cầu mưa ở đây là cúng thần linh cầu cho mưa thuận gió hòa, được mùa màng, chẳng những lúa thóc mà bữa nay trồng keo phát triển, trồng mía sẵn cho mưa thuận gió hòa, cho bội thu cho nhân dân ấm no, hạnh phúc.*

Trong ngày hội, các nghệ nhân đến từ các địa phương đã gặp gỡ nhau, giao lưu, họ cùng nhau hát những bài hát mình yêu thích, những lời hát đối nhau thay cho những lời chúc tốt đẹp nhất gửi đến bạn bè và mọi người.

Băng 4: *(Tiếng hát chúc nhau nghệ nhân Nguyễn Ngọc Trường và bạn già)*

Nghệ nhân Nguyễn Ngọc Trường, thôn Xí Thoại, xã Xuân Lãnh, huyện Đồng Xuân nói:

Tại ngày hội, có rất đông nhà nhiếp ảnh và du khách đến từ khắp nơi. Nhiều người lần đầu tham dự rất thích thú bởi họ được hòa mình vào không gian lễ hội với nhiều màu sắc. Có những người khách năm nào cũng chờ đến ngày lễ hội để tham dự và có những người khách lần đầu tham gia cũng cảm thấy rất hào hứng. Ông Đàm Đại Hữu, một doanh nhân đến từ Hà Nội tham dự Lễ hội và ông Nguyễn Văn Hùng, xã Đa Lộc, huyện Đồng Xuân cho biết:

Băng 5 *(dịch): - Với tư cách là một người đi đến tham quan và trải nghiệm mình thấy nội dung của trống đôi- cồng ba- chiêng năm rất là thú vị và ở đây nó có nhiều ẩm thực đặc trưng của Phú Yên, cũng như các sản phẩm làng nghề rất thú vị và đơn vị của mình sẽ có kế hoạch phát triển cho bà con ở Đồng Xuân cũng như ở Phú Yên xây chuỗi lại để cho nó phát triển một cách bền vững và lâu dài hơn.*

- Phải nói đây là một điểm đến rất là thú vị . Tôi là một khách tham quan thì hôm nay cũng đưa vợ con rồi bầu bạn tới đây để tham quan lễ hội. Tôi cũng mong rằng trên toàn huyện, toàn tỉnh, toàn quốc mình thấy cái lễ hội này để mình phát huy để rồi nhân rộng ra để bà con có chỗ vui chơi, đồng thời phát huy truyền thống của dân tộc mình.

(Lồng tiếng trống và diễn tấu công chiêng 2)

Những nỗ lực của bà con các dân tộc thiểu số trên địa bàn xã Xuân Lãnh nói riêng, các huyện miền núi trong tỉnh Phú Yên nói chung, hằng năm những lễ hội truyền thống độc đáo nhất của đồng bào các dân tộc thiểu số gắn với nghệ thuật trình diễn Trống đôi - Cồng ba - Chiêng năm lại được trình diễn tại một lễ hội quy mô cấp tỉnh. Để từ đó người dân càng thêm tự hào về những giá trị văn hóa truyền thống độc đáo của dân tộc mình và góp phần gìn giữ, tôn vinh nó./.

(Trích đoạn bài hát Đêm Ning Noong – Sáng tác NSND Cao Hữu Nhạc do NSUT Mỹ Như trình bày)

Kpă Y Chư: Thưa bà con và các bạn! Điều đáng mừng nhất hiện nay là Chính phủ đang đầu tư triển khai chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển kinh tế xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số- miền núi từ năm 2012-2030, giai đoạn 1 đến năm 2025. Trong 10 dự án thuộc chương trình mục tiêu này thì dự án 6 chuyên về bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống các dân tộc. Đây là điều kiện để các địa phương có nguồn lực đầu tư các thiết chế văn hoá, tổ chức các ngày hội văn hóa, hỗ trợ thành lập và duy trì các câu lạc bộ văn hóa dân gian, văn hóa truyền thống.. tạo đòn bẩy để khôi phục và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống trong đồng bào các dân tộc thiểu số. Chúng tôi đã ghi lại ý kiến của ngành chức năng về vấn đề này:

(VOXPOP (dịch- H Huệ Niê đọc lồng tiếng Ê Ê)

Ý kiến 1: Ông Nguyễn Ngọc Thái, PGĐ Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Phú Yên, tỉnh Phú Yên:

"Để bảo tồn, phát huy các giá trị di sản văn hoá, chọn lựa các di sản văn hoá tiêu biểu, độc đáo để xây dựng thành các sản phẩm văn hoá, du lịch đối với từng vùng miền. Nhất là việc phát huy giá trị di sản phi vật thể kết hợp với phát huy giá trị của di tích. Điều đó nó sẽ làm cho các di sản văn hoá của mình vừa vật thể, phi vật thể sẽ phát huy được giá trị."

Ý kiến 2: Ông Trương Văn Phương, Trưởng Ban dân tộc tỉnh Phú Yên

Đây là một trong những chủ trương của Đảng và nhà nước đối với sự phát triển về văn hóa của đồng bào các dân tộc thiểu số. Và đặc biệt trong chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số

và miền núi việc này hiện nay tiếp tục có sự hỗ trợ thích đáng để động viên và đồng thời tạo điều kiện cho đồng bào các dân tộc thiểu số phát huy được văn hóa của dân tộc mình. Ngoài hoạt động văn hóa, thể thao và các hoạt động lễ hội được tổ chức trong nhà trường, hiện nay Ban Dân tộc hỗ trợ cho các địa phương, đặc biệt là các xã hằng năm tổ chức các hoạt động văn hóa truyền thống và liên hoan văn hóa văn nghệ công chiêng để tiếp tục phát huy bản sắc văn hóa của các dân tộc.

(Nhạc lồng nổi lên trên nền Kpă Y Chư và H Huệ Niê dẫn cuối)

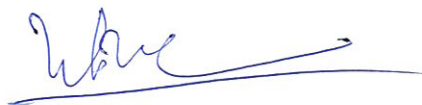
Kpă Y Chư: Phú Yên- vùng đất giàu truyền thống, vùng đất của những di sản văn hoá phong phú, đa dạng, đậm đà bản sắc của cộng đồng 33 dân tộc anh em với hơn 60.000 người thuộc 32 dân tộc thiểu số. Chính mảnh đất, con người ấy đã sản sinh và lưu giữ những giá trị văn hoá dân gian theo nhiều dạng thức khác nhau từ gia đình đến cộng đồng.

H Huệ Niê: Họ là những nghệ nhân dành cả đời mình để làm ra những nhạc cụ truyền thống phục vụ đời sống tinh thần của người dân. Là những người trẻ vẫn âm thầm gìn giữ những bài hát ru mà mẹ và bà đã truyền dạy lại với tất cả niềm trân trọng. Họ nghệ nhân bằng tài năng thiên bẩm của mình đưa âm thanh của núi rừng đến muôn phương và những cộng đồng dân cư nỗ lực gìn giữ những giá trị di sản văn hóa độc đáo của dân tộc mình và xây dựng buôn làng mình trở thành điểm hẹn văn hóa cho mọi người.

Kpă Y Chư: Cũng nhờ những nỗ lực không mệt mỏi của từng nghệ nhân, mỗi người dân và rộng hơn là mỗi buôn làng mà những giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp được gìn giữ, phát huy trong gia đình và cộng đồng như mạch nguồn chảy mãi và thắp lên trong mỗi người niềm tự hào để rồi những giá trị văn hóa ấy tiếp tục được lan toả đến cộng đồng, làm nên bản sắc độc đáo, riêng có của vùng đất Phú Yên.

Đến đây chương trình phát thanh tiếng Ê Đê với chủ đề "Tiếng vọng ngàn đời" xin được kết thúc. Hẹn gặp lại bà con và các bạn trong chương trình phát thanh tiếng Ê Đê kỳ sau. Xin kính chào tạm biệt!

KỊCH BẢN

Lê Biết

LÃNH ĐẠO DUYỆT

Phan Xuân Luật

HDRA ỚI H MKRA
BI LÔNG MĐUNG ASAP POI KLUÔM ALA ỚAR GƯL XVI-2024
HDRA BRUA MĐUNG ASAP POI KLEI ÊĐÊ
HDRA BRUA: " ASAP ÊWA KLEI HDIP MDA"

1. Hluê ngă hđră bruă:

Gít gai hđră bruă	:Phan Xuân Luật- khoa
Djă bruă hđră bruă	: Phạm Văn Trí- k'iăng khoa
Hđră bruă	:Lê Biết
Êwa mñiê	:Trần Quý, Nguyễn Ninh
Ới h mblang	:Kpă Y Chứ
Poi hđră bruă	:Kpă Y Chứ- H Huệ Niê
Rũ mkra hđră bruă	:Kpă Y Chứ- Lê B.ết
Rũ mkra hđră bruă	: Minh Tứ
Mông hđră bruă	:30 mnít
Hluê ngă	:Mlan 12/2023- Mlan 4/2024
Mông mdah	: 9mông truh 9mông 30 mnít 20//2024.

NỘI DUNG CHƯƠNG TRÌNH

(Nhạc hiệu ct tiếng êđê)

Kpă Y Chứ: Alum k'kuh kớ mbs leh anăn bing gáp drei đok hmữ hđră mđung asáp klei êđê mống Sang mđung asáp blũ leh anăn mđung rúp ớar Phú Yên. Hđră mđung asáp poi mdah mống FM 96Mhz hłăm hruê 3 leh anăn hruê 6 gáp hruê kăm.

(Âm nhạc bài dân ca mí klin thể hiện ..)

H Huệ Niê: Sa mrô muñ hmữ taỏ êđi mi. Klei muñ anei mào muñ leh hłăm lu anôk hứn mdah prống điết, hłăm dũm klei m'ak dhar kreh dũm djuê ana mống ớar Bình Định truh ớar Phú Yên, mống křing cũ ớiăng Krông Hinh truh křing Sơn Hòa. Anăn lah klei muñ mống Amĩ Klin mào lu mnuih thảo hống anăn iêo siam êđi, amai Hương Ly. Ayống Y Chứ, lỏ hmữ klei amai muñ êđei leh giảm 2 thũn amai nao kbuí, hñik klei ayống hđră êđi mống amai?

Kpă Y Chứ: *(Giọng trầm buồn xuống):* Káo hđră hłăm dũm hruê mbít hống amĩ Klin muñ dũm mrô muñ ung mỗ kháp ớiăng. Gưl anăn mráo wít ti sang mđũng anei, ung mỗ káo mào brei hluê ngă dũm hđră bruă hłáp mblul dhar kreh kđỏ muñ mbít hống dũm Sang mđung asáp blũ leh anăn mđung rúp hłăm křing Nah Dứ Dap Kngư leh anăn Klei bi lông mrô muñ mnuih ới mkra klei mráo leh anăn mào mã pri đlông mớ, m'ak êđi mi. Kyua ară anei Amĩ Klin wít leh hống Yang, wít leh hống oi duôn phũn, biă dah klei muñ mống Amĩ Klin ăt đok hmữ hłăm anôk hứn dah mống sang mđung asáp blũ leh anăn mđung rúp ớar Phú Yên.

H Huệ Niê: Ó lah, êdei m'min kyua dah Amĩ Klin đuê nao kbuĩ leh, biã dah amai ăt dđk hđip nơ nao hlăm ai tiê grăp pưk sang leh anăn bing gáp. Ayǿng Y Chử, dửi mớ hẻ muĩ kớ adei leh anăn bing gáp hmữ sa kdrêch muĩ ayǿng khăp čiăng amão dah mrô muĩ ayǿng tuôm muĩ mbĩt hǿng amĩ Klin poi h jh jang bing gáp drei lỏ hđớ wĩt kớ amai?

(anh chử hát một bài hát dân ca)

H Huệ Niê: Sǿnăn lah khă dah đjăp djuê ana, Yuăn amão dah ÊĐÊ, Mnhar amão dah Chăm,...dửm mrô muĩ anăn dđk nơ nao hlăm ai tiê bing gáp, mbổ nơ nao klei m'min grăp cđ mnuĩ leh anăn dửm ea krông êđăp ênang mđoh êngao lu gủl mnuĩ. Leh anăn grăp blử klei m'ak dhar kreh dửm djuê ana dửm klei muĩ lỏ hmữ tar bar klei hứn mđah anăn. Klei anăn lỏ mảo muĩ nơ nao mǿng dửm pưk sang krum dlông, hlăm dửm trăp hma,.. Ti kdriêk křĩng cữ čiăng Krông Hinh, ăar Phứ Yê, tở dửm cđ mnuĩ khua mđuôn thào muĩ mrô djuê ana bử hruê đuê nao kbuĩ, lỏ mảo lu bing hlăk ai tữ mã tui hriăm dửm mrô muĩ poi h lỏ mảo hmữ nơ nao hlăm đrăp boh buôn sang.

Kpả Y Chử: *đọc bài Khi người trẻ gìn giữ những làn điệu dân ca*

Krông Hinh jing ala lăn mǿng 23 djuê ana ayǿng adei dđk hđip mđah mbĩt hrăm, hlăm anăn mảo buôn sang dửm djuê ana biã yớh lu êđi, mảo dửm djuê ana ÊĐÊ, Chăm, Mnhar, Tày, Nùng Dao, H Mông.. kah mpha hlăm křĩng prǿng êhaih. Anei jing anđk đjă poi h dửm knuah gru dhar kreh djuê ana tảo siam. Leh anăn grăp blử hruê m'ak dhar kreh dửm djuê ana mảo mkỏ mjing anăn lah gủl poi h dửm kdruđi h gru klei dhar kreh anăn lỏ mảo gủl hứn mđah, mđĩ mlar. Dửm cđ mnuĩ hlăk ai ăt mảo klei thào sǿng hĩn kớ bruă mã mǿng pỏ hlăm bruă kriê poi h, tữ mã leh anăn mđĩ mlar grăp djuê ana yuôm bẻn mǿng djuê ana pỏ

Băng1: *Trích đoạn bài hát ru em của H Hường và..)*

Hmei mảo gủl mtuôm bở mta ti hruê hứn mđah hđră kđỏ muĩ kủt dửm djuê ana kdriêk Krông Hinh, êdei leh sa mrô muĩ kđỏ mphủn mkỏ hđră bruă, lu mnuĩ mđĩng hmữ, sa klei muĩ djuh adei mǿng sa cđ mniê hlăk ai hriê mǿng sa sả dleh knap êđi sả Krông Hinh mǿng kdriêk Krông Hinh. Anei jing mrô kủt duê Mnhar mảo anăn iêo djuh adei. Klei muĩ djuh adei mǿng sa cđ mniê hlăk ai mứo 20 thủn, ka mảo mkỏ mjing pưk sang msẻ si ba drei nao truh sa boh buôn tai h kbuĩ, ti anăn mảo dửm pưk sang krum dlông dđk ti đjiêo cữ prǿng leh anăn klei muĩ anăn msẻ si dửm bẻng cữ êđăp ênang hlăm djuh pĩt kớ dửm cđ hđeh đĩet pĩt tảo poi h amĩ nao ti hma. Adei Ksở Hờ Hường, sả Krông Hinh, kdriêk Krông Hinh, ăar Phứ Yê hứn mthào:

Băng1: *" Anăn lah knuah gru klei dhar kreh djuê ana Mnhar mǿng adei, mảo klei yuôm bẻn êđi hlăm klei hđip mđah mǿng pưk sang. Drei bi kriê poi h grăp yua anei mǿng djuê ana pỏ*

Amảo kǿng hjăn Hờ Hường ôh, bử lỏ mảo lu mnuĩ hlăk ai hlăm dửm djuê ana mthê mthê hluê ngả dửm hruê m'ak dhar kreh leh anăn hứn mđah dửm mrô muĩ, keli kủt duê mǿng djuê ana pỏ msẻ si sa mnẻc lăc tảo kớ dửm cđ mnuĩ nao êlảo mảo mtỏ hriăm leh anăn anăn ti gở hlăk dđk mã bruă tlier kdjăp klei muĩ kủt duê hlăm grăp boh buôn sang. Mang Trinh, adei mniê djuê ana Chăm hriê mǿng sả Xuân Lăn, kdriêk Đổng Xuân,

kdriêk Đồng Xuân, thũn anei adei mrâu 15 thũn biă dah thâu lu mrô muñ kút duê, adei lỏ thâu ngă mkra jhũm ao djuê ana, mnêch cút jhum ao,.. Hông adei, grăp yua dhar kreh mống djuê ana anăn lah klei yuôm bħn êdi, bi thâu kriê poiħ, mpũ mni. Mang Trinh, sả Xuân Lảnh, kdriêk Đồng Xuân, ăar Phú Yên poi:

Băng2:" Pô jing mnuih djuê ana leh anăn bi mào knuah bhiăn dhar kreh hjăn mống pô leh anăn pô bi mpũ mni hĩn djăp mta mnống

Êlào klei hdip ênũk anei, lu mnuih ăt dỏk m'min dũm knuah gru djuê ana ngă bi lữc, biă dah keli m'ak anăn lah mào lu mnuih hlăk ai thâu sảng dhar kreh jing akỏ phũn mống grăp djuê ana leh anăn ti gỏ ăiăng hmăng mào tui hriăm, mào mtỏ mblang sa mnêch kriê poiħ djỏ guỏp poiħ thâu sảng djỏ, thâu sản; êlam leh anăn hluê ngă tũ dũn, mống anăn kriê poiħ mngăt yang dũm knuah gru dhar kreh djuê ana pô leh anăn mkỏ mjing akỏ phũn dhar kreh djuê kỏ hruê anei leh anăn hruê êdei.

(băng4 trích đoạn Hồ Hường bằng tiếng dân tộc)

H Huệ Niê: Mbit hống bruă kriê poiħ mđĩ mlar dũm klei kđỏ muñ kút duê mống dũm mnuih hlăk ai, hłăm dũm ăuôn sang djuê ana ÊĐÊ ti kdriêk křĩng ăử ăiăng Krông Hinh, ăar Phú Yên, mào dũm nghệ nhần mkuôm kluôm klei hdip pô poiħ mka mjing dũm mta hłăp ăhũn mống djuê ana pô, msẻ si sa mnêch poiħ djă křĩng mngăt yang mống djuê ana pô, hğũm mguỏp ngă tũ jing knuah gru dhar kreh leh anăn brei klei hdip mda klei m'min ăuôn sang m'ak siam hĩn. Alum kỏ mbs mbit hrăm wĩt ti dũm ăuôn sang Krông Hinh mbit hống hmei.

Kpả Y Chú:

(tiếng hát then..)

Hłăm dũm hruê akỏ yan mnga anei, nao truh ti dũm ăuôn sang mống dũm sả Ea Ly, Ea Bar, kdriêk Krông Hinh, hłăm grăp mlam, đờ đả hłăm sang dũm nghệ nhần anei, đờ đả hłăm sang nghệ nhần mkăn leh anăn mào đả mào hruê ti sang kữn dhar kreh ăuôn, dũm êwa mniê mống kỏng tĩnh mống dũm câu lạc bộ muñ Then-Kỏng Tĩnh hũn mdah lỏ hữr mñiê. Dũm mrỏ muñ then mào ăĩh mkra mrỏ msẻ si ala ăar hłăm yan mnga, ala ăuôn hruê mrỏ mrang.

(tiếng động..)

Ti sả Ea Ly, djăp ăuôn mào sỏả câu lạc bộ muñ then-kỏng tĩnh. Anei jing mnống hłăp ăhũn djuê ana Tày, Nùng, mào ba yua hłả dũm hruê m'ak djuê ana mống mnuih Tày, Nùng. Mnuih mguỏp ai bruă prống êdi hłăm bruă kriê poiħ dũm klei muñ then, ăĩh mkra mrỏ rỏo kỏ klei muñ leh anăn mkra kỏng tĩnh ba yua hłăm dũm hđrả bruă mống câu lạc bộ anăn lah nghệ nhần Nguyễn Đĩnh Sao. Hống oi, klei kđỏc muñ kút duê muñ then-kỏng tĩnh msẻ si mủt hłăm ai tiê leh. Djuê ana pủk sang leh anăn ala ăuôn mtrủt mjhur ai tiê nghệ nhần hłăm oi đởng mống oi hlăk điêt. Kyua anăn, kyua dỏk taiħ kburĩ hống ala ăuôn phũn poiħ hriê anỏk dỏk mrỏ mkỏ mjing klei hdip mda giăm 30 thũn hống anei leh, oi ăt djă ba klei kđỏ muñ kút duê leh anăn hğũm mguỏp mtỏ hriăm, poiħ mđĩ mlar hłăm ăuôn sang msẻ si sa mnêch poiħ hđỏr kỏ ala ăuôn leh anăn hğũm mguỏp ngă tỏo siam hĩn klei hdip da mống mbs hłăm ala ăuôn mrỏ. Nghệ nhần Nguyễn Đĩnh Sao brei thâu:

Băng:" Ênũk anăn dōk dleh knap êdi, jhũm ao k̄bah, mnǝng yua k̄bah, djăp mta yoh k̄bah. Kyua anăn dǝng mǝng mkǝ mjing k̄ao tui duah mǎ. Kōng t̄inh k̄ăn m̄ao k̄ao pō cǝng m'min leh anăn ngǎ mrka. Djăp mta mnǝng poi h k̄o câu lạc bộ k̄ao duah mblei. Câu lạc bộ jing prǝng ms̄ si arǎ anei k̄ao k̄nǎm kriē poi h knuah gru dhar kreh djuē mǝng pō.

Ti sǎ Ea Bar, lu mnui h thāo amai am̄i Lát jing sa knuǎ truh bi h̄gũm bing mniē kdlũn mǝng buōn Chung. Amai ăt jing bi hm̄o hlǎm lu h̄drǎ bruǎ bing mniē ti kdriēk. Arǎ anei am̄ao lǝ dōk mǎ bruǎ ti êpul, amai w̄it ti p̄uk sang krum dlōng leh anăn mkra mjing mnǝng hlǎp chũn djuē ana Đing Tú t leh anăn mb̄it hrǎm bing mniē hlǎm buōn poi h djũ, mǝng sa dua c̄o truh 5, 7 c̄o mnui h leh anăn arǎ anei mǝng m̄bs m̄ao kdriēk Krōng Hinh mkǝ mjing câu lạc bộ djuē ana Buōn Chung, sǎ Ea Bar hōng giǎm 30 c̄o mnui h m̄ao văt djũ Đing Tú t, kd̄o mūn. t̄o hlǎm buōn am̄ao dah dũm buōn ÊĐÊ mk̄ăn m̄ao bruǎ c̄iǎng yua, câu lạc bộ djuē ana Đing Tú t mǝng am̄i Lát lǝ nguōp bō mta h̄n mdah.

(lồng tiếng đing tú t..)

Đing Tú t jing mnǝng hlǎp chũn am̄ao dui k̄bah ô h hlǎm klei h̄dip mda grǎp hruē, hlǎm mǎ bruǎ knuǎ, hlǎm dũm hruē m'ak djuē ana mǝng mnui h ÊĐÊ ms̄ si bǝng hoǎ lui msat, hlǎm sang djiē,...Êngao anăn, hlǎm dũm hruē m'ak mǝng buōn sang ms̄ si: Klei mkǝ mjing ala buōn, klei ngǎ yang hoǎ mdiē mr̄ao, bi kuô l ung m̄o, hruē h̄gũm nguōp buōn sang m̄ao s̄oǎi yoh. Êwa m̄niē mǝng Đing Tú t hm̄ũ tar bar mb̄it hrǎm hōng êwa tōng c̄ing c̄har mkǝ mjing sa wǎ l chũn dhar kreh t̄ao siam ti krah dliē kmrōng ala lǎn dap kngũ, mtrũt m̄jhar m̄bs lui h̄ẽ bruǎ knuǎ êjai poi h hriē ti anei. Hluē am̄i Lát, anăn lah knuah bhiǎn djuē ana, am̄ao dui lui ô h. Am̄i Lát, buōn Chung, sǎ Ea Bar, kdriēk Krōng Hinh, c̄ar Phú Yên p̄oi:

Băng:" Arǎ anei bi djă krōng klei bhiǎn anei, kriē poi h knuah gru dhar kreh mǝng djuē ana pō, arǎ anei mkǝ mjing klei m'ak poi h k̄o buōn sang h̄gũm nguōp".

Jing gũ l nghē nhān hlǎk ai, biǎ dah Ayōng Ks̄or Y Thũ, sǎ Ea Trol, kdriēk Krōng Hinh m̄ao klei khǎp c̄iǎng êdi hōng dũm mnǝng hlǎp chũn djuē ana mǝng mnui h ÊĐÊ. Arǎ anei ayōng thāo ngǎ mkra leh anăn ba yua lu mta mnǝng hlǎp chũn ms̄ si Tù Và, Đing Tú t, c̄ing c̄har, Đing lǎn, Chinh Cốc,...(lồng tiếng tù và của y thư). Ayōng ăt jing sa c̄o mnui h hlak ai djuē ana ÊĐÊ thāo ngǎ mkra Đing lǎn leh anăn djũ hlǎm dũm hruē m'ak dũm djuē ana ÊĐÊ. Ayōng Ks̄or Y Thũ p̄oi:

Băng:" Đing lǎn êlāo dih hlǎm buōn sang m̄ao lu nghē nhān thāo ngǎ mkra biǎ dah arǎ anei dũm nghē nhān anăn am̄ao lǝ dōk ô h. K̄ao mr̄ao ksiē thāo mnǝng hlǎp chũn anei, êdei leh m̄ao klei bi lōng êgao, khua mduōn ti buōn Krōng md̄or sa mnǝng hlǎp chũn đing lǎn anei, k̄ao hriǎm ngǎ mkra leh anăn arǎ anei mnǝng hlǎp chũn anei k̄ao ngǎ mkra êwa m̄niē t̄ao leh êdi. Thāo djũ lu dũm êwa c̄im m̄niē hlǎm dliē kmrōng. Êlāo dih ba yua. Arǎ anei arǎng ba yua hlǎm dũm hruē m'ak, keli bi lōng dũm djuē ana mb̄it hrǎm.

Mống klei gít ktưn mống dũm djuê ana, dũm mta mnống hắp ẳchưn djuê ana mống mnuih ÊĐÊ mào mkỏ mjing, kriê poi h leh anăn mđi mlar hẳm buôn sang. Leh anăn mống dũm mnống hắp ẳchưn djuê ana anăn, dũm êwa mñiê mào djũ, hmữ tar bar hẳm dũm hruê m'ak djuê ana mống buôn sang. l'oi msế si ea không mđoh ea nơ nao hẳm ea mđoh dhar kreh mống dũm djuê ana biả ẳar Phú Yên./.

(tiếng động bài 2..)

(tiếng các loài chim thú do y thanh..)

Kpã Y Chú: Ở Huệ, adei hmữ mớh êwa mñiê anăn?

H Huệ Niê: Ở adei hmữ klả lah, êwa mñiê dũm mta ẳim phiêr, mnống hđip hẳm dliê leh anăn adei hmữ msế si ẳim chào mào, ẳim khứu, mào êwa mnữ dliê, ẳn dliê lỏk,.. Ti kẳng dliê kmrởng mào lu ẳim phiêr leh anăn mnống hẳm dliê anăn ayởng?

Kpã Y Chú: Amào ôh, anăn lah êwa mniê mống mnuih, sa ẳô nghệ nhàn ti kdriêk kẳng ẳử ẳiẳng Sơn Hòa, ẳar Phú Yên bi hmô wít êwa mñiê ẳim phiêr, mnống hẳm dliê. Kdrẻ ẳlào anăn, drei hmữ mào dũm klei muñ kút duê mống oi duôn drei mkỏ mjing hẳm mông mã bruả knuả, duh mkra, hđip mda leh anăn lỏ dĩ kẳng dũm êgul truh ênủk anei. Bi nghệ nhàn Y Thanh thảo pỏ klei ẳim phiêr, mnống hđip hẳm dliê lẻ mống klei thảo yang brei mống oi. Ảẳ anei alum kớ adei Huệ mbít hỏng mbs drei wít ti sả Krông Pa, kdriêk Sơn Hòa poi h bi mtuôm hỏng nghệ nhàn Nay Y Thanh.

Huê đọc bài Nay Y Thanh

(băng 1: tiếng động nghệ nhàn..)

Dũm dliê mkrởng ti sả Krông Pa, kdriêk Sơn Hòa thảo leh sỏỉ nghệ nhàn NAY Y Thanh đởng mống ênủk oi hẳk ai. Mống điết, oi mào klei thảo yang brei anăn lah thảo bi hmô êwa mñiê dũm mta ẳim phiêr mnống hđip hẳmm dliê. Grấp blử nao hẳm dliê, tở oi dĩ êwa mñiê, msế si dĩấp mta mnống hẳm dliê tui hriê sỏỉ yỏh. Kyua anăn klei hđip mda oi lir kdjấp hỏng dliê kmrởng. Đở đa oi bi hmô êwa ẳim hỏng hla hmei, hla hlang,.. Ắt mào mớ mông oi yua kngan leh anăn oi ktung kđỏk k'kuôi poi h dĩ jing êwa ẳim, mnống hẳm dliê. Nghệ nhàn NAY Y Thanh brei thảo:

Băng2:" Wất K-Nhí, wất đing lẩn dĩấp mta yỏh. Nao hẳm dliê jing mnữ, jing con hỏ rang, jing ẳn dliê, dĩấp mta ẳim phiêr, ẳn dliê, dĩấp mta yỏh. Kào thảo ur sỏỉ.

Sa hruê, êpul mnuih ẳih mkra klei mrào hđrả bruả mđung asấp blử leh anăn mđung rủp mào gul nao hẳm dliê mbít hỏng oi Nay Y Thanh nao hẳm dliê. Ti krah dliê kmrởng, êpul êmô mống mbs hẳk đỏk bởng rỏk ti kdrăn, oi Y Thanh ur iêo msế si êwa êmô ti dĩiêo dliê. Jih jang êpul êmô đỏk mđing hủr leh anăn dai ting Y thanh iêo anăn. Hmữ êwa êmô mñiê mống Y Thanh ur dĩ, đai êmô điết m'min êmô ana nủ leh anăn ẳt tui duah wít hỏng êpul êdei leh amào lỏ hmữ êwa mñiê.

Băng 3: Y thanh mô phỏng..

Oi Y Tang jing bing gắp mống hẳk điết brei thảo, pủk snag leh anăn bing gắp mni muăn êdi kớ Y Thanh. Hỏng klei thảo yang brei, đởng mống đỏk hẳk ai, oi mào nao hủê nhả lu klei bi lỏng dhar kreh dũm djuê ana gul kdriêk, gul ẳar truh gul kẳng leh anăn hẳm

kluôm ala, mào lu blữ mpũ mni. Oi Y Tang poĩ kơ dũm hruê kdrũh k'ang mǿng êbeh 20 thũn êlao dih:

Băng4: " *Mǿng ênũk thũn 1994, ñu thào djũ klei dlãm dliê kmrǿng, ñu hriê dlǎng, hriê hmũ, djǎp mnuih lač hmũ tǎo, Y Thanh thào êdi, čiǎng tui msě anǎn biǎ dah amào thào. ñu lě thào jih yoh, grǎp thũn ñu nao, pō hǒk m'ak mǿh, wĩt pō nao dlǎng yoh* ".

Mào lu klei mpũ mni ti dũm klei m'ak dhar kreh dũm djuê ana nghệ nhân NAY Y Thanh mào mǎ mǿng klei thào yang brei anei. Kl ɔi oi čiǎng hmǎng êdi anǎn lah hñik ngǎ ngǎ mtô hriǎm wĩt kơ anǎk kčô dũm mta mnǿng oi thào msě si mnǿng hlǎp čhũn, djũ hla kyáo leh anǎn mtô hriǎm kơ dũm gul mnuih hlǎk ai mào klei thào mněč bi hmô dũm mta mnǿng hdip hlǎm dliê.. poih hluê ngǎ dũm klei m'ak dhar kreh msě si oi tuôm hluê ngǎ. Nghệ nahan Nay Y Thanh poĩ:

Băng 5: *(nói bằng tiếng êđê..)*

Thũn êlao, oi djō tuôm hǿng klei bi drǎm hlǎm êlan klǿng ngǎ kơ aseĩ mlei oi êdu kbah, amào lǒ ênũm êwa djũ dũm mta hla kyáo leh anǎn êwa mñiê hdip hlǎm dliê, biǎ dah tǒ mào mnuih lǒ mkō mjing, ai tiê nghệ sỹ mǿng oi msě si lǒ hdip mda. Oi lǒ djũ yoh keli dliê kmrǿng, muĩ yoh dũm klei kut duê mǿng djuê ana pō msě si sa mněč poĩ - klei hlǎm ai tiê sa cō nghệ nhân mào klei thào yang brei - sa cō mnuih thào poĩ klei dliê kmrǿng.

Băng 6: *Y thanh hát đối với Y Chử..)*

Tiếng động 3- nghệ nhân Y Thanh)

Kpǎ Y Chử: Ở mbs! Mào sa anǒk ti křing cữ čiǎng čar Phú yên tliêr kdjǎp hǿng sa mta knuah gru dhar kreh ala čar anǎn lah keli hũn mdah Hgǒr 2-čing 3čhar 5 anǎn lah buôn Xí Thoại, sǎ Xuân Lãnh, kdriêk Đồng Xuân Lãnh, kdriêk Đồng Xuân. Giǎm 10 thũn anei leh, buôn Xí Thoại tũ jing anǒk mtuôm dhar kreh mào dũm nghệ nhân leh anǎn tuê ênguê dōk guôn hlǎm grǎp gul kō yan mnga.

H Huê : *Về xí Thoại nghệ trống đôi...*

Băng1 : " *Bing gǎp, klei khǎp čiǎng ti taih kbiũ, hruê m'ak sǿnei h'êč hmũ suiah pral aseĩ mlei, jǿng ktang mtáo êun, dōk đǿng bǿng hoǎ êđǎp ênang* ".

Klei kdō mmuĩ hũn mdah Hgǒr 2 - Čing 3- Čhar 5 kdriêk Đồng Xuân jing knuah gru dhar kreh ala čar, mào tũ yap hruê 13 mlan 10 thũn 2015. Klei m'ak mào mkō mjing kñǎm kriê poih leh anǎn mđi mlar knuah gru dhar kreh djuê ana biǎ hlǎm křing ala čar Phú Yên leh anǎn mpũ mni boh tũ dũn klei gĩt ktũn, ai tiê mǿng dũm nghệ nhân hlǎm bruǎ kriê poih knuah gru dhar kreh djuê ana mǿng kdriêk. Kyua anǎn, klei m'ak jing klei čǎng hmǎng mǿng dũm nghệ nhân, anǎn lah mǿng poih ti gǒ mào hũn mdah dũm klei tǎo klei siam, knuah gru dhar kreh mǿng djuê ana pō leh anǎn hũn mdah truh kơ bing gǎp. Nghệ nhân Nguyễn Ngọc TRường poĩ:

Băng2: " *Čar Phú Yên mkō mjing , mbs hǒk m'ak êdi. Hluê anǎn lǒk mào čar leh anǎn čar gǎp hluê ngǎ anǎn lǒ klei hgũm mguôp. Klei tal 2 anǎn lah tuê ênguê êlan klǿng êrô êbat kluôm mnuih buôn sang buôn Xí Thoại anǎn lah klei m'ak êdi* ".

Hgǒr 2- Čing 3- Čhar 5 anǎn lah sa mta mnǿng hlǎp čhũn mào klei yuôm bǎn êdi hlǎm klei hdip mda dhar kreh djuê ana, boh nik hlǎm dũm klei kbĩn dhar kreh leh anǎn klei

m'ak mǝng mǝs djuê ana biǎ Mhar leh anǎn djuê ana Chăm mǝng ǎar Phú Yên. Ti hruê m'ak, dǝm nghê nhân mǎo hluê ngǎ hǝn mdah Hgǝr 2- Ǫing3- Ǫhar 5 lir hǝng dǝm klei m'ak djuê ana biǎ msǝ si Klei ngǎ yang adiê, Klei ngǎ yang tuh akǝ pin ea, klei ngǎ yang hoǎ mdiê mrǎo, ǎút đing kpiê,...Jih jang bruǎ anǎn kǎm mǝit dǝm klei ǎiǎng hmǎng tǎo gǎl mǝng buǝn sang hlǎm thǝn phang mrǎo. Nghê nhân Sǎu Zun Linh, buǝn Xí Thoại, sǎ Xuǎn Lǎnh, kdriêk Đōng Xuǎn, brei thǎo:

Bǎng3: "*Mkǝ mjing klei ngǎ yang adiê. Ǫiǎng hmang ti anei anǎn lah ngǎ yang kǝ yang adiê brei yan diê tǎo gal, boh mnga bǝ ênǝm, amǎo hjǎn mdiê kuê arǎ anei pla mjing kyǎo đĩ kyar, pla hmei brei yan hjan tǎo gal, brei boh mnga bǝ ênǝm, brei kǝ mǝs trei mđao, m'ak mǎai.*"

Hlǎm hruê m'ak, dǝm nghê nhân hriê mǝng dǝm kdriêk mǎo gǝl mtuǝm bǝ mta, hlǎp ǎhǝn, mbĩt hrǎm muǎ dǝm mrǝ muǎ pǝ khǎp ǎiǎng, dǝm klei muǎ mbĩt hrǎm mlih kǝ dǝm klei h'êǎ hmui klei tǎo mǝit truh kǝ bing gǎp leh anǎn tuê ênguê.

Bǎng 4: "*tiếng hát đôi nghệ nhân..*

Nghê nhân Nguyễn Ngọc Trường, buǝn Xí Thoại, sǎ Xuǎn Lǎnh, kdriêk Đōng Xuǎn pǝi:

Ti hruê mkǝ mjing klei m'ak, mǎo lu mnuih mǎ rǝp leh anǎn tuê ênguê hriê mǝng djǎp anǝk. Lu mnuih gǝl tal êlǎo hluê ngǎ khǎp ǎiǎng êdi kyua ti gǝr mǎo m'ak mbĩt hrǎm hǝng lu klei tǎo siam. Mǎo tuê ênguê grǎp thǝn lǎhǎng dǝk guǝn truh hruê m'ak poi hluê ngǎ leh anǎn dǝm tuê ênguê gǝl tal êlǎo hluê ngǎ ǎt hur hǎr hǝk m'ak mǝh. Ayǝng Đam Đại Hǝu, sa ǎo doanh nhân hriê mǝng ǎar Hà Nội hluê ngǎ klei m'ak leh anǎn ayǝng Nguyễn Văn Hǝng, sǎ Đa Lộc, kdriêk Đōng Xuǎn brei thǎo:

Bǎng 5: - *Hǝng sa ǎo mnuih hriê ǎuǎ ǎhǝn kǎo bǝh hđrǎ bruǎ mǝng Hgǝr 2- Ǫing 3- Ǫhar 5 tǎo êdi leh anǎn ti anei mǎo lu mnǝng bǝng mthê hjǎn mǝng ǎar Phú Yên, ǎt msǝ mǝh dǝm mnǝng dhǝng hlǎm buǝn sang leh anǎn kǝng bǝruǎ mǝng pǝ mǎo hđrǎ kǎah mđĩ kyar kǝ mǝs ti kdriêk Đōng Xuǎn ǎt msǝ mǝh ti ǎar Phú Yên poi h mđĩ kyar rǝng kdjǎp hǝn.*

- *Klei lǎǎ ti anei anǎn lah anǝk hriê tǎo siam. Kǎo anǎn lah sa ǎo tuê ba wǎt mǝ anak hriê mbĩt ti anei poi h ǎuǎ ǎhǝn klei m'ak. Kǎo ǎiǎng hmǎng kluǝm kdriêk, kluǝm ǎar, kluǝm ala drei bǝh klei m'ak anei poi h mđĩ mlar brei mǝs mǎo anǝk hlǎm ǎhǝn, mbĩt hǝng anǎn mđĩ ktang kđrǎp yua mǝng djuê ana pǝ.*

(lōng tiếng trống..)

Dǝm klei gĩt ktǝn mǝng mǝs djuê ana biǎ hlǎm kǝng sǎ Xuǎn Lǎnh pǝi hjǎn, dǝm kdriêk kǝng ǎũ ǎiǎng ǎar Phú Yên pǝi mbĩt, grǎp thǝn dǝm klei m'ak djuê ana tǎo siam mǝng mnuih djuê ana biǎ lir hǝng klei kdǝ muǎ hǝn mdah hgǝr 2-ǎing 3-ǎhar 5 lǝ mǎo hǝn mdah ti sa klei m'ak bi hmǝ gǝl ǎar. Poi h mǝng anǎn mǝs mpǝ mni hǝn dǝm knuah gru dhar kreh tǎo siam mǝng djuê ana pǝ leh anǎn hgǝm mguǝp kriê poi h, mpǝ mni./.

Tiếng động 4- trống đôi..

Kpă Y Chú: Ở mbs leh anăn bing gáp! Klei m'ak êdi ară anei anăn lah Knük kna hlăk duh mkra hluê ngă hđră bruă mkra mđi bu òn sang mrăo knük kna mtrùn mđi kyar bruă knuă klei hđip mda křing mnuih djuê biă leh anăn křing cũ ăiăng mống thũn 2022 truh thũn 2030, gủl tal 1 truh thũn 2025. Hlăm 10 hđră bruă hlăm hđră bruă mkra mđi buôn sang mrăo anei mào hđră bruă mrô 6 kơ kriê poi h leh anăn mđi mlar dũm knuah gru dhar kreh djuê ana. Anei jing phũn klei poi h dũm kdriêk mào ai tiê duh mkra dũm grăp yua dhar kreh djuê ana, mkô mjing klei m'ak dhar kreh, đru rũ mđống leh anăn kriê poi h dũm câu lạc bộ dhar kreh djuê ana, dhar kreh đũm,... mkô mjing poi h rũ mđống wít leh anăn mđi ktang dũm knuah gru dhar kreh djuê ana hlăm mbs dũm djuê ana biă. hmei mào tũ mã dũm asăp pôi mống dũm knống bruă đjô tuôm leh anăn kdriêk kơ klei anei:

(VOXPOP(dịch): cụm ý kiến làm ì phát huy giá trị văn hóa truyền thống)

(H Huệ đọc lồng tiếng ÊĐÊ)

Ý Kiến 1: Ayông Trương Ngọc Thái, k'iăng khuă Knống bruă dhar kreh, mjuăt ktang ase i mlei leh anăn ăhũn dhing Phú Yên, ăar Phú Yên:

" Poi h đjă křong, mđi ktang dũm knuah gru dhar kreh, ruah mã dũm knuah gru dhar kreh kdlũn, tảo siam poi h rũ mđống jing mnống dhống dhar kreh, ăhũn dhing hống grăp boh křing. Boh nĩk mđi mlar knuah gru dhar kreh ala ăar nguôp hống mđi ktang knuah gru anôk dhar kreh. Anăn jing klei ngă mkô mjing knuah gru dhar kreh mống pô mào mđi ktang hĩn klei yuôm bħn".

Y kiến 2: Ayông Trương Văn Phương, khuă knống bruă đlăng kriê mnuih djuê biă ăar Phú Yên

Anei jing sa hlăm dũm hđră bruă mống ĐẮng leh anăn knük kna hống klei đĩ kyar dhar kreh mống mbs djuê ana biă. Leh anăn boh nĩk hlăm hđră bruă mkra mđi buôn sang mrăo knük kna mtrùn mđi kyar bruă knuă klei hđip mda křing mnuih djuê biă leh anăn křing cũ ăiăng bruă anei ară anei lỏ đru đjô guôp poi h mtrũt mjar leh anăn mbít hống anăn mkô mjing klei tảo gal kơ mbs dũm djuê ana biă mđi mlar dhar kreh djuê ana pô. Êngao hđră bruă dhar kreh, mjuăt ktang ase i mlei leh anăn dũm hđră bruă klei m'ak mào mkô mjing hlăm sang hră, ară anei knống bruă đlăng kriê mnuih djuê biă đri kơ dũm kdriêk, boh nĩk anăn lah dũm sả grăp thũn mkô mjing dũm hđră bruă dhar kreh djuê ana tảo siam.

(nhạc lồng ptv dẫn..)

Kpă Y Chú: ăar Phú Yên křing ala lãn mào yuôm klei tảo siam, křing ala lãn mào dũm knuah gru dhar kreh đjăp mta mống buôn sang 33 djuê ana ayông adei hống êbeh 60 êbảo cô mnuih hlăm 32 djuê ana biă. Mống ala lãn anei, anak mnuih anăn mkô mjing leh anăn kriê poi h dũm knuah gru dhar kreh djuê ana hluê lu mta thê mthê mống pũk sang truh kơ buôn sang.

H Huệ Niê: Ti gợ anăn lah dũm nghệ nhân mkuôm kluôm keli hđip pô poi h ngă mkra dũm mnống hłăp ăhũn djuê ana poi h klei hđip da klei m'min mống mbs. Anăn lah dũm cô mnuih hlăk ai kriê poi h dũm mrô muĩ djuh adei mống amĩ leh aduôn mtô hriăm wít hống kluôm klei mpũ mni. Ti gợ nghệ nhân hống klei thào yang brei mống pô ba êwa mĩiê

mǝng dliê kmrǝng truh grăp ala křing leh anăn dũm buôn sang gĩt ktũn kriê poih knuah gru dhar kreh djuê ana tảo siam leh anăn rũ mdǝng buôn sang tũ jing anôk mtuôm dhar kreh kơ bing găp.

Kpă Y Chũ: Ắt kyua mảo dũm klei gĩt ktũn amảo mdei mǝng dũm nghê nhân, mbs leh anăn prǝng hĩn anăn lah grăp boh buôn sang dũm knuah gru dhar kreh djuê ana tảo siam mảo kriê pioh, mđĩ mlar hlăm pũk sang leh anăn buôn sang msẽ si phũn ea mđoh nơ nao leh anăn mkỏ mjing hlăm grăp cô mnuih klei mpũ mni poih dũm knuah grua dhar kreh anăn lỏ mđĩ mlar truh hlăm buôn sang, ngă jing klei tảo siam, mthê hjăn mǝng křing ala lăn ăar Phú Yên.

Truh anei hđră mđung asăp pỏi klei ÊĐÊ hǝng hđră bruă " Asăp mñiê klei hđip mda " ruẽ leh tăp anei. Buăn lỏ đǝng mtuôm hǝng mbs leh anăn bing găp hlăm hđră mđung asăp pỏi klei ÊĐÊ êdei. Lăc tảo kơ bing găp khăp h'ienh./.

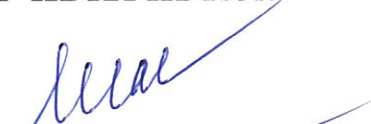
ČIH MBLANG

Kpă Y Čũ

HDRA ČIH MKRA

(Đă ký)
Lê Biệt

GĩT GAI HDRA HDRUA

Phan Xuân Luật